

1.1. Рангтасвир санъати

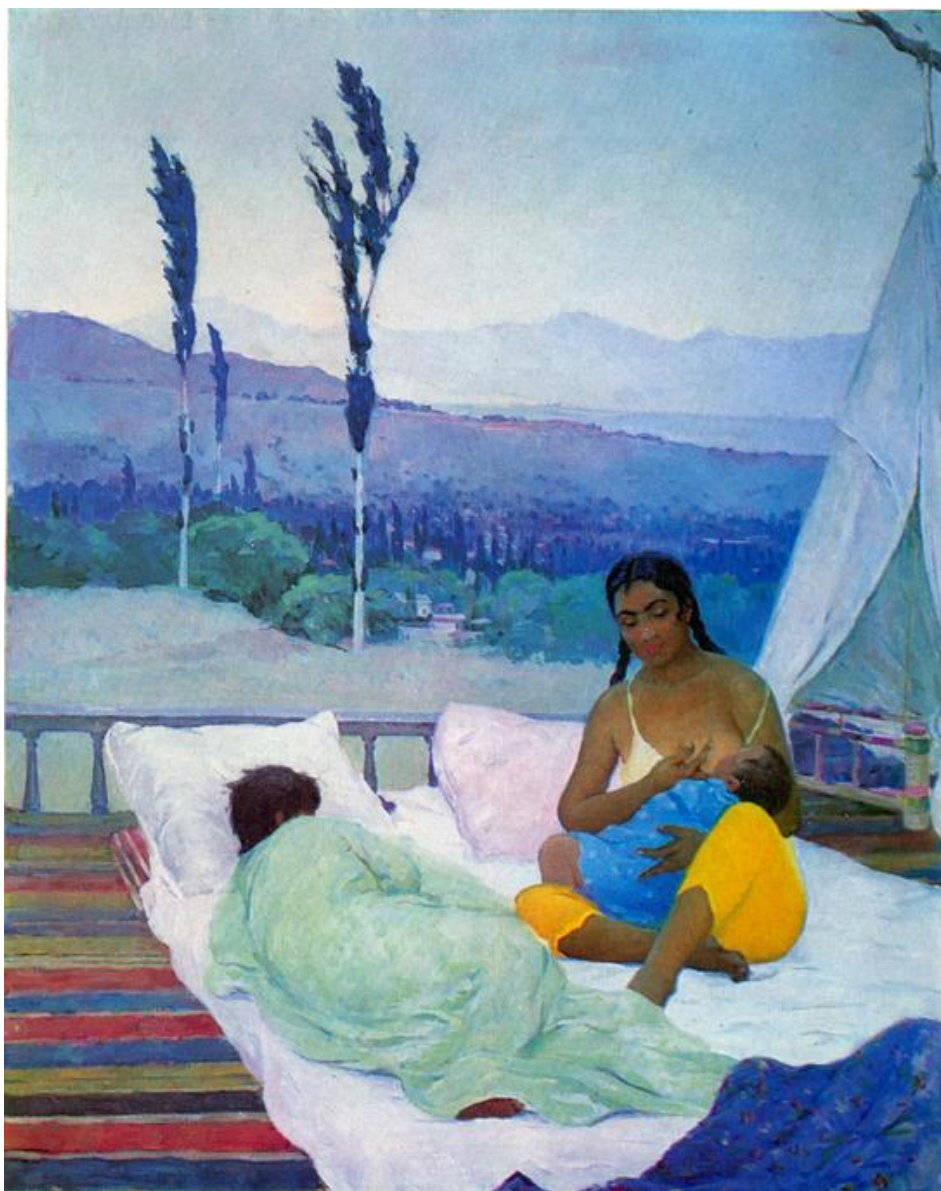
Рангтасвир санъати — тасвирий санъатнинг бир туридир. Унда реал ҳаётдаги нарса, воқеа ва ҳодисалар бўёқлар ёрдамида тасвирланади.

Рангтасвир санъати жуда қадимдан мавжуд; бу санъат ибтидоий одамлар яшаш учун курашда тош қуроллар ишлата бошлаган пайтларда пайдо бўлган.

Ибтидоий одам тошда ранг-баранг бўёқлар билан ҳайвонларнинг, ўсимликларнинг характерли белгиларини акс эттиришга интилан.

Рассом бўёқлар ва махсус усуллар ёрдамида жисмнинг қабариклигини, маконини, ҳажминини яратади.

Рангтасвир санъати асосан бешта асосий элементдан иборатдир. Бу элементлар буюм шаклини, рангини, ёритилишини, ясалган материални, тасвирланаётган нарсанинг қандай шароит ва муҳитда эканини тасвирлашда намоён бўлади.

3 - расм. Р.Ахмедов. “Тонг. Оналик бахти” картинаси.

Рангтасвир санъатининг ўзига хос хусусияти шундан иборатки, унда рассом ўз воситалари ёрдамида нарсалар шаклини ва перспективасини, ранги ва материални, психологик ҳолати, анатомик тузилишини ва ҳоказоларни тасвирлайди.

Рассом ўзи яратётган бадиий образида ҳаёт қонунларини, унга ўз муносабатини ифодалашга интилади. Рангтасвир санъати адабий асардан шуниси билан фарқ қиладики, у фақат томоша қилиш орқали идрок қилинади, чунки сурат матонинг бир томонига ишланади, у бир қарашда, бир йўла идрок этилади.

Бир қарашда идрок этиладиган асарни яратишда рассомга катта ёрдам берадиган нарс асар композициясидир, яъни асар композицияси шундай куриладики, унда алоҳида қомат ва нарсалар бир-бирига боғланиб кетади, натижада муаллиф фикри томошабинга яхши етиб боради. Рангтасвир санъати асарларида колорит—нафис рангларнинг ўзига хос уйғунлашуви—ритм, нисбат, ранг-ҳаво перспективаси ва ҳоказолар ҳам катта аҳамиятга эга.

Ранг—рангтасвир санъатининг жонидир. Бадий асарнинг ҳиссий, маънавий, эмоционал таъсирини оширишда рангнинг роли ниҳоятда каттадир.

Таянч иборалар: тасвирий санъат, реализм, нафис, композиция, муҳит, колорит, ранг, ритм, нисбат, мойбўёқ.

Саволлар:

- 1. Тасвирий санъат нима?*
- 2. Эстетик тарбия нимадан иборат?*
- 3. Тасвирий санъат тушунчасига нималар киради?*
- 4. Суратни томоша қила билиш нима?*
- 5. Рангтасвир санъати нима?*
- 6. Рангтасвир санъатда нима ва қандай воситаларда тасвирланади?*
- 7. Рангтасвир санъат қачон пайдо бўлган?*
- 8. Рангтасвир санъатининг жони нимада?*